

Јелена М. Јосијевић
Крагујевац

УДК: 811.111'367.625
Стручни рад
Примљен: 1. август 2014.
Прихваћен: 17. октобар 2014.

РЕГУЛАРИЗАЦИЈА НЕПРАВИЛНИХ ГЛАГОЛА У САВРЕМЕНОМ ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ

Апстракт: У раду се анализира употреба изворно неправилних глагола, забележених у енглеским граматикама и речницима и са правилним облицима простог прошлог времена и прошлог партиципа, у корпусу савременог глобалног енглеског језика. Постојање правилних облика код неправилних глагола сведочи да се глагол налазио у процесу регуларизације, те да је постојала тенденција његовог преласка у групу правилних глагола. Помоћу електронског корпуса *GloWbe* добијени су подаци о употреби ове групе глагола у савременом енглеском језику који откривају да је процес регуларизације код једне групе глагола завршен. Рад открива и који облици су фреквентнији код глагола који се и даље јављају са двојаким, па и тројаким облицима простог прошлог времена и прошлог партиципа.

Кључне речи: неправилни глаголи, просто прошло време, прошли партицип, регуларизација.

ПРАВИЛНИ И НЕПРАВИЛНИ ГЛАГОЛИ У ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ

На основу начина творбе простог прошлог времена и прошлог партиципа, глаголи у енглеском језику деле се на правилне (*regular verbs*) и неправилне (*irregular verbs*). Правилни су они глаголи који облике простог прошлог времена (ППВ) и прошлог партиципа (ПП) граде додавањем флективног суфикса *-ed* на основу глагола. Код неправилних глагола облици ППВ и ПП добијају се суфиксацијом обезвученом варијантом флективне морфеме *-ed (-t/)* (са или без промене вокала основе), променом вокала основе, или задржавањем облика крњег инфинитива у све три граматичке категорије (Квирк и др. 1985:103).

Заједно са распадом флективног система, којим је енглески језик из периода од петог до дванаестог века нове ере, који је познавао чак девет доминантних коњугација (са бројним подврстама) и више мање заступљених глаголских промена (Бау и Кејбл 1993), сведен на свега четири флективне морфеме у глаголском систему (треће лице једнине простог садашњег времена, просто прошло време, и садашњи и прошли партицип) (Биби и Слобин 1982: 265), одвијао се и процес регуларизације неправилних глагола. Број неправилних глагола је са неколико хиљада (Бау и Кејбл 1993) редукован на свега две стотине (Блох 1947), а тај број је знатно већи уколико се у обзир узму и глаголи добијени префиксацијом. Иако је број неправилних глагола у односу на правилне незнатан, њихова фреквентност у језичкој употреби је огромна. Од тридесет најфреквентнијих облика простог прошлог времена, двадесет и два су облици неправилних глагола (Кучера и Францис 1967). Због тога нема сумње да неправилни глаголи у енглеском језику заслужују да се им посвети посебна пажња.

У енглеским граматикама и речницима око 75 глагола наводи се са двојаким или пак вишеструким облицима простог прошлог времена и/или прошлог партиципа (Квирк и Гринбаум 1976, Квирк и др. 1985, Хјуингс 1999). Имајући у виду да је паралелно постојање два облика једна од фаза у језичкој промени (Расторгуева 1989) може се закључити да су се сви ови глаголи у неком тренутку налазили у процесу промене, а због тога се често и називају *транзициони глаголи* (*transitioning verbs*) (Глушко 2003).

ТРАНЗИЦИОНИ ГЛАГОЛИ У ЛИТЕРАТУРИ

Транзициони глаголи у енглеском језику одувек су привлачили пажњу истраживача, а анализирани су из најразличитијих перспектива. У контексту језичког *усложњавања* (*complexification*) и *ујрошћавања/уједностављења* (*simplification*), употребу правилних и неправилних облика у британском и америчком варијетету енглеског језика анализирао је Питер Труцил (2012). Употребом глаголских облика у зависности од демографских и географских фактора бавио се и Б. Етвуд (1953), а Шевиле (1997) се задржао само на дијалектолошком аспекту употребе. Ова појава је изучавана и из дијакхронијске перспективе (Фертиг 2009, Хансен и Ниелсен 1986, Тејлор 1994). Са аспекта дијакхроније, проблемом употребе транзиционих глагола у америчком варијетету бавио се и Викстром (2013), који је осим употребе кроз временску димензију посматрао и стилистичке аспекте (зависност употребе од жанра). Све ове анализе углавном се фокусирају на мању групу најфреквентнијих глагола из ове категорије, а чести су и случајеви где се анализира употреба само једног глагола (Бернштај 1994, Гринбаум 1996, Мареј 1998). Како су неправилни глаголи интересантни и са становишта усвајања/учења енглеског, као матерњег,

али и као страног језика, велики број анализа посвећен је моделима и схемама усвајања (Биби и Слобин 1982, Вестерман и др. 2008, Маркус 1995, Марчмен и др. 1997, Планкет и Џуола 1999). Поред свих истраживања која су спроведена на тему употребе транзиционих глагола у енглеском језику, актуелни трендови у употреби остали су ипак непознати (Круг и Шлитер 2013: 129). Није познато да ли су промене, те и код којих глагола, завршене, а нема ни података о фреквентности употребе правилног/неправилног облика код глагола који се и даље јављају са двојаким облицима.

ТИПОВИ ПРОМЕНА КОД ПРАВИЛНИХ/НЕПРАВИЛНИХ ГЛАГОЛА

У досадашњој литератури о употреби двојаких облика транзиционих глагола у простом прошлом времену и прошлом партиципу, постојање паралелних облика приписује се процесима *регуларизације/парадигматске нивелације* (*regularization/paradigmatic levelling*) и *иррегуларизације/аналогске екстензије* (*analogical extension, irregularization, polarization*). У процесу регуларизације, код неправилних глагола развија се и правилан облик.

hang – hung/hanged – hung/hanged
learn – learnt/learned – learnt/learned

Са друге стране, процесом ирегуларизације стварају се неправилни облици код изворно правилних глагола.

plead – pled/pleaded – pled/pleaded
sneak – snuck/sneaked – snuck/sneaked

У овом раду испитује се употреба изворно неправилних глагола који су развили и правилне облике. Другим речима, анализа је усредсређена само на транзиционе глаголе код којих је постојање двојаких облика последица процеса регуларизације. Од 75 забележених транзиционих глагола чак 45 глагола припада овој групи (60%).

О КОРПУСУ

У анализи је коришћен корпус *GloWbe* (*Corpus of Global Web Based-English*) који са преко 1,9 милијарди речи представља један од највећих електронских корпуса енглеског језика. Овај корпус обимнији је од Корпуса савременог америчког енглеског језика (*Corpus of Contemporary American English*) чак четири пута, а од Британског националног корпуса (*British National Corpus*) и до двадесет пута. Како се сматра да актуелни трендови у употреби облика простог прошлог времена и прошлог партиципа код транзиционих

глагола нису довољно истражени јер је број појављивања доброг броја транзиционих глагола у до тада доступним корпусима био недовољан за извођење релевантних закључака, корпус *GloWbe* наметнуо се као најбољи избор. Друга предност овог корпуса над осталим је свакако и чињеница да он садржи језички материјал из чак двадесет држава енглеског говорног подручја чиме превазилази оквире националних употреба и тенденција. На самом крају битна је и чињеница да је материјал прикупљен са интернет сајтова и блогова. Тиме, у контексту једне овакве анализе, *GloWbe* има двоструку предност у односу на корпусе чије се базе података заснивају махом на књижевним, публицистичким и научним текстовима. На првом месту, интернет сајт и блог не захтевају строго поштовање језичке норме и употреба језика је нешто неформалнија, а самим тим и приближнија природној употреби језика. Са друге стране, за разлику од научних, књижевних и публицистичких текстова, аутори интернет сајтова и блогова припадају углавном млађој популацији, а управо су млађе генерације носиоци језичких промена.

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ

Од 45 изворно неправилних глагола, код којих је у употреби забележен и правилан облик, чак 11 глагола данас се употребљавају само у правилним облицима. Другим речима, 11 некада неправилних глагола су у савременом енглеском језику правилни. То су глаголи: *abide*, *bide*, *bless*, *chide*, *hew*, *relearn*, *smell*, *spotlight*, *sweat*, *thrive* и *wed*¹. У примеру су ови глаголи забележени са својим некадашњим облицима, а у корпусу *GloWbe* забележени су само у облицима твореним флективном морфемом *-ed*.

abide – *abode* – *abode*
bide – *bode* – *bid*
bless – *blest* – *blest*
chide – *chid* – *chid*
hew – *hewed* – *hewed/hewn*
relearn – *relearnt* – *relearnt*
smell – *smelt* – *smelt*
spotlight – *spotlit* – *spotlit*
sweat – *sweat* – *sweat*
thrive – *throve* – *thriven*
wed – *wed* – *wed*

Два глагола, *bet* и *rid*, у корпусу су забележена само у својим неправилним облицима ППВ и ПП (*bet* – *bet* – *bet* и *rid* – *rid* – *rid*). Код ових глагола, некада су

¹Код глагола *wed* при додавању флективне морфеме *-ed* у писању долази до удвајања финалног слова основе (*d*) чиме се у простом прошлом времену и прошлом партиципу добија облик *wedded*.

у употреби били и правилни облици који се међутим нису одржали, те се може рећи да је процес регуларизације у ова два случаја био неуспешан. Међутим, код ових неправилних глагола облици су идентични у све три граматичке категорије и та чињеница може се узети као главни разлог неуспешности регуларизације у оба конкретна случаја. Наиме, регуларизација неправилних глагола узима се само као један вид опште тенденције парадигматског упрошћавања, а истоветност облика у све три граматичке категорије врхунац је парадигматске упрошћености.

Преостали глаголи и даље се у корпусу јављају са двојаким облицима те се може рећи да су и даље у прелазној фази. Како су уочене велике разлике у фреквентности употребе правилног тј. неправилног облика у простом прошлом времену и прошлом партиципу код одређене групе глагола, у раду је дат табеларни приказ доминантнијих облика у обе категорије са његовом процентуалном заступљеношћу (*Табела 1*).

Табела 1: Облици неправилних транзиционих глагола у савременом енглеском језику

Глагол	ППВ		ПП	
<i>bend</i>	<i>bent</i>	99%	<i>bent</i>	99%
<i>beseech</i>	<i>besought</i>	69%	<i>beseech</i>	56%
<i>burn</i>	<i>burned</i>	82%	<i>burned</i>	55%
<i>burst</i>	<i>burst</i>	99%	<i>burst</i>	100%
<i>bust</i>	<i>busted</i>	96%	<i>busted</i>	83%
<i>cost</i>	<i>cost</i>	95%	<i>cost</i>	95%
<i>creep</i>	<i>crept</i>	88%	<i>crept</i>	79%
<i>dream</i>	<i>dreamed</i>	60%	<i>dreamed</i>	77%
<i>dwelt</i>	<i>dwelt</i>	77%	<i>dwelt</i>	94%
<i>forecast</i>	<i>forecasted</i>	64%	<i>forecast</i>	86%
<i>grind</i>	<i>grinded</i>	94%	<i>grinded</i>	99%
<i>hang</i>	<i>hung</i>	97%	<i>hung</i>	68%
<i>heave</i>	<i>heaved</i>	85%	<i>hove</i>	89%
<i>input</i>	<i>inputted</i>	96%	<i>input</i>	93%
<i>kneel</i>	<i>knelt</i>	88%	<i>knelt</i>	100%
<i>knit</i>	<i>knit</i>	77%	<i>knit</i>	65%
<i>lean</i>	<i>leant</i>	63%	<i>leaned</i>	86%
<i>leap</i>	<i>leapt</i>	64%	<i>leapt</i>	70%
<i>learned</i>	<i>learned</i>	78%	<i>learned</i>	73%
<i>light</i>	<i>lit</i>	92%	<i>lit</i>	91%
<i>quit</i>	<i>quit</i>	97%	<i>quit</i>	98%
<i>shear</i>	<i>sheared</i>	100%	<i>shorn</i>	85%
<i>shine</i>	<i>shone</i>	86%	<i>shone</i>	78%
<i>shoe</i>	<i>shod</i>	67%	<i>shod</i>	96%
<i>sow</i>	<i>sowed</i>	100%	<i>sown</i>	93%
<i>speed</i>	<i>sped</i>	92%	<i>sped</i>	61%
<i>spell</i>	<i>spelled</i>	70%	<i>spelled</i>	64%
<i>spill</i>	<i>spilled</i>	81%	<i>spilled</i>	78%
<i>spoil</i>	<i>spoiled</i>	71%	<i>spoiled</i>	65%
<i>strive</i>	<i>strove</i>	71%	<i>strived</i>	54%
<i>swell</i>	<i>swelled</i>	100%	<i>swollen</i>	65%
<i>wet</i>	<i>wet</i>	93%	<i>wet</i>	96%

Као што се може видети у табели, код 15 глагола неправилни облици су и даље доминантнији и у ППВ и у ПП. Са преко 90% појављивања неправилног

облика у ППВ и ПП забележено је 6 глагола: *bend, burst, cost, light, quit* и *wet*. Код осам глагола правилан облик је доминантнији и у ППВ и у ПП. Само се код глагола *grind* правилни облици јављају у више од 90% случајева. Код три глагола (*forecast, heave* и *input*) правилни облици доминантнији су у ППВ док су у ПП доминантнији неправилни. Супротна ситуација забележена је код глагола *beseech, lean* и *strive* где је у ППВ фреквентнији неправилан облик, а у ПП правилан. Три глагола (*shear, sow* и *swell*) у простом прошлом времену нису ни били забележени у неправилним облицима, а ситуација је остала непромењена и у савременом енглеском језику. У прошлом партиципу доминантнији су неправилни облици.

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Имајући у виду да је од око две стотине неправилних глагола њих чак 75 забележено са двојаким облицима простог прошлог времена и прошлог партиципа може се закључити да је систем неправилних глагола у енглеском језику и даље изузетно нестабилан. Највећи број транзиционих глагола, њих 45, испољава тенденцију ка регуларизацији те су промене које се одвијају углавном усмерене ка упрошћавању система. Већина таквих глагола је у савременом енглеском језику и даље у прелазној фази. Међутим, на основу података из корпуса, чини се да су процеси промена завршени код 13 глагола, од којих су се њих 11 усталили у својим правилним облицима, а два у неправилним.

Табеле неправилних глагола у енглеским граматикама и речницима нуде описе који су у овом аспекту селективни и/или застарели. Неретко граматике наводе један облик где су заправо у употреби два или наводе два облика где је један одавно застарео и није више у употреби. Посебно је важно у области учења енглеског језика као страног да се језичке промене, укључујући ту и регуларизацију неправилних глагола, прате и да предавачи буду у току са актуелним променама. У супротном, можемо се наћи у ситуацији да своје ученике учимо нечему што можда више и не постоји.

КОРПУС

GloWbe (Corpus of Global Web Based-English): <http://corpus2.byu.edu/glowbe/>. 09.07.2014.

ЛИТЕРАТУРА

Азар 1999: В. S. Azar, *Understanding and Using English Grammar*, NY: Pearson Education.

Алтенберг и Варо 2010: E. P. Altenberg & R. M. Vago, *English Grammar: Understanding the Basics*, Cambridge: CUP.

Бау и Кејбл 1993: A. Baugh & T. Cable, *A History of the English Language*, London: Routledge.

Бернштајн 1994: C. Bernstein, Drug Usage among High-School Students in Silsbee, Texas: A Study of the preterite, у G. D. Little & M. Montgomery (eds.), *Centennial Usage Studies*, Tuscaloosa: University of Alabama Press, 144–154.

Биби и Слобин 1982: J. L. Bybee & D. I. Slobin, Rules and Schemes in the Development and Use of the English past Tense, *Language*, 58, 2, 265–289.

Блох 1947: E. Bloch, English Verb Inflection, *Language*, 23, 4, 399–418.

Вестерман и др. 1998: G. Westermann, V. Kovic & N. Ruh, English past tense inflection: regular vs. irregular or easy vs. hard?, in B. C. Love, K. McRae & V. M. Sloutsky (eds), *Proceedings of the 30th Annual Conference of the Cognitive Science Society*, 739–744.

Викстром 2013: E. Wikstrom, *Non-Standard –ed Forms of Irregular Verbs in Present-day American English: A Corpus based Study*, Goteborgs Universitet inst for sprak och litteraturer. http://gul.gu.se/public/pp/public_courses/course57247/published/1370048531604/resourceId/23419239/content/UploadedResources/Wikstr%C3%B6m_EN1C03_NonStandardEdFormsInAmE.pdf. 10.07.2014.

Глушко 2003: M. Glushko, Towards the Quantitative Approach to Studying Evolution of English Verb Paradigm, in A. Dahl, K. Bentzen, and P. Svenonius (eds.), *Nordlyd* 31, 1: 30–45.

Гринбаум 1996: S. Greenbaum, *The Oxford English Grammar*, New York: OUP.

Гринбаум и Квирк 1990: S. Greenbaum & R. Quirk: *A Student's Grammar of the English Language*, London and New York: Longman.

Даунинг и Лок 2006: A. Downing & P. Locke, *English Grammar: A University Course*, London: Routledge.

Етвуд 1953: A Survey of Verb Forms in the Eastern United States, *Studies in American English*, 2, Ann Arbor: University of Michigan Press.

Зендворт 1975: R. W. Zandvoort, *A Handbook of English Grammar*, London and New York: Longman.

Иствуд 2002: J. Eastwood, *Oxford Guide to English Grammar*, Oxford: OUP.

Јасперсен 1942: O. Jaspersen, *A Modern English Grammar on Historical Principles*, VI: Morphology, London: Allen & Unwin.

Квирк и Гринбаум (1976): R. Quirk and S. Greenbaum, *A University Grammar of English*, London and New York: Longman.

Квирк и др. 1985: R. Quirk, S. Greenbaum, G. Leech & J. Svartvik, *A Comprehensive Grammar of the English Language*, London and New York: Longman.

Круг и Шлутер 2013: M. Krug & J. Schluter, *Research Methods in Language Variation and Change*, Cambridge: CUP.

Кучера и Францис 1967: H. Kuiera & W. N. Francis, *Computational analysis of present-day English*, Providence: Brown University Press.

Лебрун 1964: Y. Lebon, On English Verb System, *Revue belge de philologie et d'histoire*, 42, 3, 956–962.

Мареј 1998: T. E. Murray, More on Drug/Dragged and Snuck/Sneaked: Evidence from the American Midwest, *Journal of English Linguistics*, 26, 209–220.

Маркус и др. 1992: G. F. Marcus, S. Pinker, M. Ullman, M. Hollander, T. J. Rosen, F. Xu & H. Chlasen, Overregularization in Language Acquisition, *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 57, 41–178.

Марфи 2005: R. Murphy, *English Grammar in Use*, Cambridge: CUP.

Марчмен и др. 1997: V. A. Marchman, K. Plunkett & J. Goodman, Overregularization of English plural and past tense inflectional morphology: a response to Marcus (1995), *Journal of Child Language*, 24, 767–779.

Планкет и Џуола 1999: K. Plunkett & P. Juola, A Connectionist Model of English Past Tense and Plural Morphology, *Cognitive Science*, 23, 4, 463–490.

Расторгуева 1989: Т. А. Rastorgueva, Očerki po istoricheskoj grammatike anglijskogo yazika, *Visshaya shkola*, Moskva.

Тејлор 1994: A. Taylor, Variation in past tense formation in the history of English, *Working Papers in Linguistics*, 1, 143–158.

Трацил 2012: P. Trudgil, *Sociolinguistic Typology: Social Determinants of Linguistic Complexity*, Oxford: OUP.

Фертиг 2009: D. Fertig, Are strong verbs really dying to fit in, *Studies in the History of the English Language* 5, Banff, Canada, May 2009. <Presentation.<http://linguistics.buffalo.edu/people/faculty/fertig/fertig/GLAC15Handout.pdf>>. 10.07.2014.

Хадлстон и Пулам 2005: R. Huddleston & G. K. Pullum, *A Student's Introduction to English Grammar*, Cambridge: CUP.

Хансен и Хиелсен 1986: E. Hansen & H. F. Nielsen, Irregularities in Modern English, *NOWELE*, 2, Odense: Odense University Press.

Хјуингс 1999: M. Hewings, *Advanced Grammar in Use*, Cambridge: CUP.

Хоард и Слоат 1973: J. E. Hoard & C. Sloat, English Irregular Verbs. *Language*, 49, 1.

Шевиле 1997: F. Chevillet, Dialectal aspects of the English strong verb system, in H. Ramisch & K. Wynne (eds.), *Language in Time and Space*, Stuttgart: Steiner, 46–59.

Jelena M. Josijević
University of Kragujevac
Faculty of Philology and Arts

THE REGULARIZATION OF IRREGULAR VERBS IN CONTEMPORARY ENGLISH

Summary: The paper analyzes the use of originally irregular verbs, recorded in English normative grammars and dictionaries with both regular and irregular forms of past simple tense and past participle, by using a corpus of contemporary global English. The existence of regular forms of irregular verbs indicates that certain numbers of English irregular verbs were involved in the process of regularization or still are. Using the electronic corpus *GloWbe* the data, concerning the use of this group of irregular verbs, were obtained. The data reveal that the process of regularization is in some cases finished. The paper also shows which form of those verbs, still being used with double forms of past simple tense and past participle, is more frequent in language use.

Key words: irregular verbs, past simple tense, past participle, regularization.